

Notes on Bhagavad Gita

Chapter 9

By
Jayantilal G. Patel
(jgpatel@gmail.com)

Based on Classes
By
Swami Paramarthananda

अध्याय - ९ राजविद्याराजगुह्ययोगः । निर्गुण-ईश्वरज्ञानम् । वेदान्तज्ञानम् ।

Verses 1-3	Introduction of the subject matter of this chapter – ईश्वरज्ञानम् । and qualification to get the ज्ञानम् – अनसूया ।
Verse 4-10	Subject matter of ईश्वरस्वरूपम् higher nature of GOD in the form of पराप्रकृतिः - ईश्वरज्ञानम् । ब्रह्मस्वरूपम् ।
Verses 7,8	Explanation of how Lord creates the universe.
Verse 11	Cause of problems संसारः संसारकारणम् is निर्गुणईश्वर-अज्ञानम् ।
Verse 12-19	Remedy of संसार problem is भक्तिः, stages of भक्तिः । 3-levels of भक्तिः – १) कर्मरूपा २) उपासनारूपा ३) वेदान्तविचाररूपा ।
Verse 17-19	Elaboration of विश्वरूपम् ।
Verse 20-21	सकामभक्तिः । धनप्रधान motive is money and pleasure अर्थकाम ।
Verse 22-29	निष्कामभक्तिः । चित्तशुद्धिप्रधान motive is gain qualification for knowledge ज्ञानम् । no interest in अर्थकाम ।
Verse 30-34	Glory of भक्तिः

ईश्वरः = अपराप्रकृतिः + पराप्रकृतिः । higher nature + lower nature

सगुणस्वरूपम् + निर्गुणस्वरूपम् ।

द्वैतम् + अद्वैतम् ।

ज्ञानम् + विज्ञानम् ।

माया + ब्रह्मन् ।

Benefit of knowledge

ईश्वरज्ञानम् → अशुभात् (संसारात्) मोक्षः । जीवनमुक्तिः ।

Qualification for the knowledge

अनसूयुः । श्रद्धायुक्तः । listening with no intention to find fault of the teacher, humble, open mind.

असूया । fault finding, intellectual arrogance

Glory of the knowledge

राजविद्या । विद्यानां राजा । royal knowledge, the greatest knowledge.

राजगुह्यम् । गुह्यानां राजा । royal secret, greatest secret.

पवित्रम् । greatest purifier of पूण्यपापकर्माणि, psychological impurities in the form of रागद्वेषः,

अज्ञानम् ।

प्रत्यक्ष अवगमम् । directly experiencable here and now मनशान्तिः ।

धर्म्यम् । वैदिकम् । consistent with Vedantic teaching, in keeping with Vedas. धर्मः वेदिक teaching.

सुसुखं कर्तुम् । very comfortable leading to मुक्तिः । ज्ञानम् and जीवनमुक्तिः is easier than क्रममुक्तिः

अव्ययम् । permanent benefit of मोक्षः ।

Fate of one's without faith in Vedantic teaching.

अश्रद्धानाः अप्राप्य माम् । loose opportunity to reach the Lord – infinite security, bliss

निवर्तन्ते । will definitely continue existence

मृत्युसंसारवर्त्मनि । in the course of संसारः ।

ब्रह्मस्वरूपम् । Nature of Brahman, higher nature – real goal of life.

१. अव्यक्तमूर्ती । इन्द्रियैः यत न अभिव्यज्यते इति अव्यक्तम् । not perceptible by sense organs. Formless – शब्दस्पर्शरूपरसगन्धरहितम् ।

२. ततम् । सर्वगतम् । no spacial limitation. तन् spread. Lord is never away.

३. मत्स्थानि सर्वभूतानि । विश्वाधारः । जगदाधारः । जगदाधिस्थानम् । supporter of all

न च अहं तेषु अवस्थितः । not supported by the world. Lord is the support less supporter of the whole universe like dream (मीथ्या) is supported by the dreamer in dream state.

४. न च मत्स्थानि भूतानि । Lord is not the supporter of the universe like dream(मीथ्या) is dissolved in waking state. The dream has seeming existence. From body standpoint of view the world exists, from ब्रह्मन् stand point of view the world does not exist (मीथ्या), it has seeming

existence. This is Lord's योगेश्वरम् । पारमार्थिकसत्यम् higher nature is in the form of ब्रह्म सत्यं जगत् मीथ्या । मीथ्याजगत् अधिष्ठानस्वरूपः ब्रह्मन् ।

५. मम आत्मा (higher nature) भूतभावनः (सृष्टिकर्ता) भूतभृत् (स्थितिकर्ता) and लयकर्ता ।

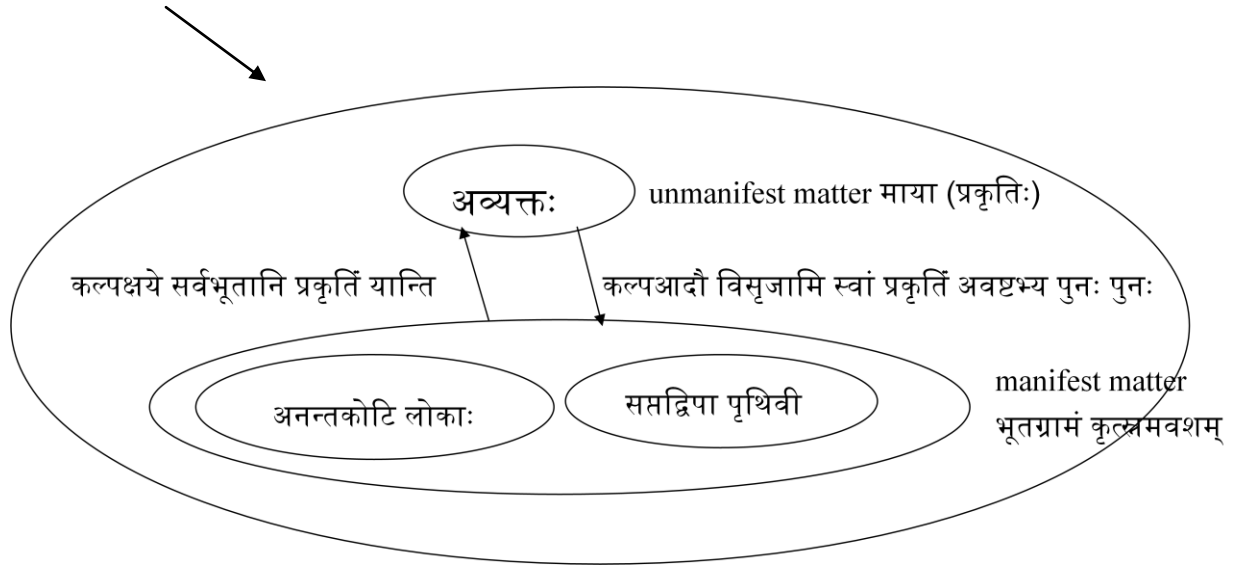
जगत्-सृष्टिस्थितिलयकारणम् । but न भूतस्थः (don't depend on the world)

७. असङ्गत्वम् untainted by the good and bad of the word (मत्स्थानि सर्वाणि भूतानि) like आकाशः (space) is not tainted by the air going everywhere शुद्धस्फटिकसंकाशः साक्षीमात्रेण ।

८. अकर्ता/अभोक्ता । Actions of creation, sustenance and destruction do not bind the Lord

Lord as cause of the cycle of manifestation/un-manifestation of the world

अक्षरब्रह्मन् । अव्यक्तः परः अक्षरः सनातः पुरुषः । unmanifest witness consciousness which is beyond time and space, which pervades everything and all beings rest in him. Infinite, Non-matter.

Secret of अकर्तृत्वम्/अभोक्तृत्वम् is साक्षीभावः ।

तानि कर्माणि मां न निबध्नन्ति । Action do not bind

तेषु कर्मषु असक्तम् । कर्तृत्वाभिमानरहितम् । अहङ्कार/ममकाररहितम् ।

How ?

उदासीनवत् आसीनम् । अभिमानत्यागः । साक्षीभावः । by being indifferent, detached, renouncing ego, just by being a witness.

मयाध्यक्षेण प्रकृतिः सूयते सचराचरम् । Nature produces things and being because of sheer presence of consciousness (Lord)

हेतुनानेन जगत् विपरिवर्तते । consciousness does not play any role in transaction, but is required for all transactions in the world.

Cause of suffering संसारकारणम् is not knowing Lord's higher nature निर्गुणस्वरूपम् ।

मूढाः । नित्यानित्यविवेकरहिताः । confused people

मां मानुषीं तनुम् आश्रितम् । assuming Lord in formed lower nature सगुणस्वरूपम् ।

मम परं भूतमहेश्वरं भावं अजानतः मां अवजानन्ति । disregard Lord not knowing his higher nature निर्गुणस्वरूपम् as the Lord of all beings.

Role of scriptural study for proper direction in our life

जानाति इच्छति यतते । Three stages of action are knowledge, desire, and action. Whatever you know, you don't always desire, but whatever you desire you always know.

ज्ञानशक्तिः → इच्छाशक्तिः → क्रियाशक्तिः (direction for life) → फलस्वरूपम् ।

Scriptures give knowledge, so scriptural study is essential for proper action, proper direction in our life, and for the proper result of our actions.

Various approaches by various people:

1) Ignorant ones, majority of people

१. विचेतसः । मूढाः । अविवेकिनः । Misguided people, intellectually arrogant people. They don't know and they do not allow the scriptures to guide them. They are like blind leading blind.

अविद्यायामन्तरे वर्तमानाः स्वयं धीराः पण्डितं मन्यमानाः ।

जड्घन्यमानाः परियन्ति मूढा अन्धेनैव नीयमाना यथान्धाः ॥ मु.उ १-२-८

The ignorant beings in the midst of ignorance but fancying themselves wise and learned, go round and round oppressed and miserable, as blind people led by the blind.

They have:

मोघज्ञानाः । wrong understanding

मोघाशाः । futile expectation, desire

मोघकार्माणः । futile actions काम एष क्रोध एष । कामक्रोधप्रधान actions.

राक्षसी । रागप्रधान, कामप्रधान actions, selfish activities leading to greed लोभः leading to unlawful means to accomplish desire.

आसुरी । द्वेषप्रधान, क्रोधप्रधान । from selfish to harmful activities.

रगद्वेषप्रधानकर्म will dominate, पञ्चमहायज्ञानाः, नित्य नैमित्तिककर्माणि will drop.

They are: राक्षसीआसुरीं प्रकृतिं (स्वभावः character) श्रिताः । मोहिनीम् । they are deluded people.

2. Lucky ones

२. महात्मनः । पूण्यवन्तः सत्वप्रधानाः नित्यानित्यवस्तुविवेकिनः । Great souls, fortunate people, born in cultured family.

Their actions:

दैवीं प्रकृतिं आश्रिताः । निष्कामकार्माणि are more in their life, पञ्चमहायज्ञाः are more in their life.

Knowing:

ज्ञात्वा मां भूतादिम् अव्ययम् । The Lord as beginning less and endless cause of the world

जगत् कारणम्

भजन्ति । They start seeking, their journey begins

How ?

अनन्य मनसः । अव्यभिचारीणिभक्तिः व्यवसायात्मिकाबुद्धिः । without any distraction.

दृढव्रताः । firm resolve about goal मोक्षः
 सततं मां कीर्तयन्तः । सत्सङ्गः associate with मुमुक्षुः । constantly talk about मोक्षः ।
 यतन्तः । start preparation for साधनचतुष्टयसंपत्तिः ।
 भक्त्या मां नमस्यन्तः च । constantly surrendering to Lord for his grace ईश्वरानुग्रहः ईश्वरकृपा ।
 नित्ययुक्तः । ever disciplined, committed.
 उपासते । they seek

Three levels of devotion based on साधना by the fortunate ones महात्मनः ।

१. एकरूपईश्वरदर्शनम् । Personal God as creator of the world निमित्तकारणम् । पृथक्त्वेन मां उपासते । एकरूपईश्वरं उपासते । beginning stage, finite form of Lord
२. अनेकरूपईश्वरदर्शनम् ।
 विश्वतोमुखत्वेन विश्वरूपं उपासते । अनेकरूपईश्वरं उपासते । seek and worship Lord manifest as the Sun, the Moon etc. One form includes all the forms.
३. अरूपईश्वरदर्शनम् । ज्ञानयज्ञेन वेदान्तविचारेण ।
 एकत्वेन मां उपासते । अरूपईश्वरं उपासते । seek and worship non-dual ब्रह्मन् ।
 Culmination of understanding that I am GOD अहम् ब्रह्म अस्मि ।
 एकरूपईश्वरभक्तिः → अनेकरूपईश्वरभक्तिः → अरूपईश्वरभक्तिः → मोक्षः
 कर्मलक्षणा उपासनालक्षणा विचारलक्षणा अहं ब्रह्मास्मि
 Purification Meditation श्रवणमनननिदिध्यासनम्

Elaboration of universal form विश्वरूपम् – God is everything.

अहं क्रतुः । श्रौतकर्म vedic rituals is Lord
 यज्ञः । स्मार्तकर्म non-vedic rituals is Lord
 स्वधा । offerings given to forefathers or ancestors is Lord
 स्वाहा is offerings give to the Devas देवता
 औषधम् । food eaten by human beings is Lord. Food is derived from the plant kingdom औषधी ।
 Food is the real medicine, properly consumed food is prevention and cure also.
 मन्त्रः । all offerings should go along a मन्त्रः that मन्त्रः is Lord.
 आज्यम् । clarified butter is the Lord.
 अग्निः । fire is the courier दूतः of the offerings to the Devas, that fire is Lord.
 Fire is also called हुतवहः । हुतम् is action of offering हवनकर्म ।
 अस्य जगतः पिता माता । father mother of the world is Lord, intelligent and material cause is Lord –
 अर्धनारीईश्वरः ।
 पितामहः । father less father, never born, cause less cause is the Lord.
 धाता । कर्मफलदाता । giver of the fruit of action. No injustice.
 वेद्यं । ultimate thing to be know is the Lord
 पवित्रम् । greatest purifier. ओमकारः essence of all Vedas, ऋक् साम यजुः च also
 The Vedas are the Lord
 गतिः । कर्मफलम् goal kept in mind while doing action. Lord is the result of action, so accept
 success and failure without resistance. Once there is no resistance psychological sorrow

is avoided.

भर्ता । कर्मफलदाता according to all the laws of creation that only an omniscient principle can give.

Never reject the result of your action, don't ask why me?

अहं प्रभुः । competent master for the job of कर्मफलदाता ।

साक्षी । पराप्रकृतिदृष्ट्या Lord is the witness, from Maya stand point Lord does everything.

निवासः । abode of everything विश्वाधारः ।

शरणम् । protector of a person who surrenders.

सुहृद् । प्रत्युपकारानपेक्ष सन् उपकारी । helps unknown person without expecting anything in return.

प्रभवः । सृष्टिकारणम्

स्थानम् । स्थितिकारणम्

प्रलयः । लयकारणम्

निधानम् । store house of everything including knowledge which is discovered.

अव्ययं बीजम् । inexhaustible seed out of which infinite things appear.

अहं तपामि । सूर्यः अहम् । I alone hear energize the universe in the form of Sun.

वर्षं तिगृह्णामि । I evaporate tons and tons of ocean water and transport the water as वायुः

वर्षम् उत्सृजामि च । I release the water with the help of sun and wind.

अमृतं । अन्नदानेन I am the cause of survival via food as a result of rain.

Also I am the cause of immortality सत्त्वगुणद्वारा

मृत्युः । I am the cause of the draught and hence cause of death by holding the rain.

Also I am the cause of mortality तमोगुणद्वारा

सत् असत् च । सत् visible creation असत् invisible creation

Three levels of devotion भक्तिः based on motive संकल्प - भावना ।

१. मन्दभक्तिः । सकामभक्तिः - भगवान् साधनम् worldly things साध्यम् । GOD is the means for worldly end.
२. मध्यमभक्तिः । निष्कामभक्तिः GOD is the end and world is the means. GOD is the goal for one's happiness. Love for oneself is superior than love for GOD
३. उत्तमभक्तिः । अद्वैतभक्तिः GOD is myself. GOD neither the means nor the end. One wants to discover the GOD is oneself. 7th Chapter ज्ञानी तु आत्मा एव मम ।

सकामभक्त asks for finite heaven

त्रैविद्याः । learned in all three vedas.

सोमपाः । have done सोमयागः, offered सोमरस to अग्निः and drank सोमरस as प्रसादः ।

And so:

पूतपापाः । freed from all the पापम् and have acquired enormous पुण्यम् so Lord is ready to give whatever devotee asks.

Devotees ask:

स्वर्गगतिं प्रार्थयन्ते । स्वर्गफलम् instead of मोक्षम् । GOD will give heaven.

पुण्यं सुरेन्द्रलोकं आसाद्य । reaching holy heaven

दिवि दिव्यान् देवभोगान् अश्नन्ति । enjoy divine felicities in the heaven

निष्कामभक्तः । अनन्यभक्तः ।

अनन्याः । अपृथग्भूताः परं देवं नारायणं आत्मत्वेन गताः सन्तः चिन्तयन्तः ।

They dwell on the Lord as the end while performing worldly duties. They don't ignore their duties but there are at the subdued level.

ते जनाः मां पर्युपासते । they worship the Lord

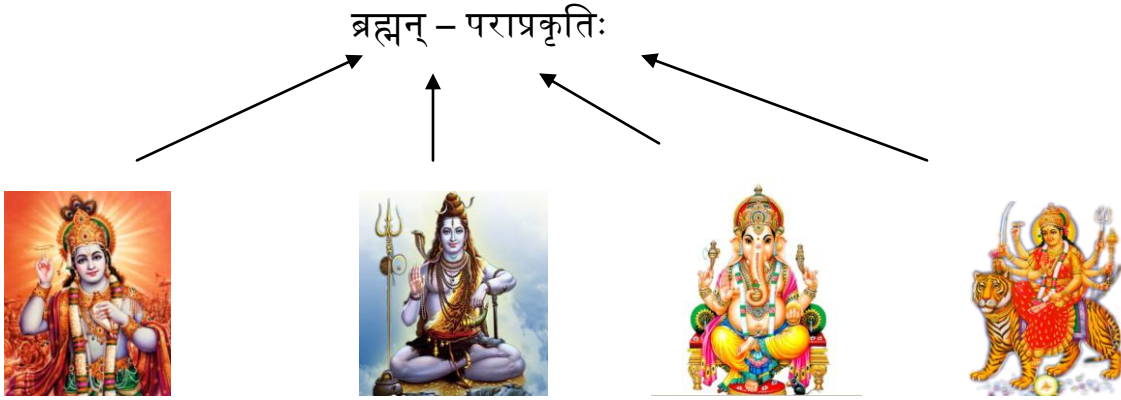
तेषां नित्याभियुक्तानां । they are committed to the Lord, and their

योगक्षेमं वहाम्यहम् । Lord takes care of their acquisition and protection needs

अप्राप्तस्य प्राप्तिः प्राप्तस्य रक्षणम् च ।

अविधिपूर्वकम् । अज्ञानपूर्वकम् ।

Ignorantly worship of all the GODs is the worship of Brahman

If you invoke सत्यम् अनन्तं ब्रह्मन् in finite GODs with faith श्रद्धा, you are worshipping infinite Brahman. Worship of all the GODs is worship of the Brahman unknowingly अविधिपूर्वकम् (अज्ञानम्) ।

कस्मात् अविधिपूर्वकं यजन्ते । Why do they worship Brahman ignorantly ?

ब्रह्मन् – सर्वयज्ञानां भोक्ता प्रभुः च ।
Receiver of worship and have power to fulfill devotee's desires

GOD in real unmanifest form is the receiver of the devotee's worship and has power to fulfill their desires. Worshipers of the GODs in their physical forms do not know them in their true unmanifest nature न तु माम् भिजानन्ति तत्त्वेन and therefore they fall in संसारः । अतः च्यवन्ति ते ।

You get what you want.

If GOD gives and you don't want it, you will refuse to receive it, so:

यान्ति देवव्रताः देवान् पितृव्रताः पितृन् यान्ति ।

यद् भावं तद् भवति यथा यथा उपास्ते तद् एव भवति ।

भूतेज्याः भूतानि यान्ति ।

मत् याजिनः । who worship me representing मोक्षः

माम् यान्ति । get me अनावृत्तिलक्षणं अनन्तफलम् सुखाराधनः च अहम् । मोक्षः ।

Worship for liberation ब्रह्मन् is easy

निष्कामभक्तिः जिज्ञासुभक्तिः मुमुक्षुभक्तिः सरलम् । worship for liberation is easy.

पत्रं पुष्पं फलं तोयं यः मे प्रयच्छति । निष्कामभक्त can offer anything.

भक्त्या । निष्कामभक्त्या by devotion for liberation.

प्रयतात्मनः । by person of purified mind शुद्धं चित्तं यस्य ।

अहम् अश्रामि । that I receive because it is.

तद् भक्त्युपहृतम् । offered with love for GOD. Whatever is offered is in fact love.

What if I don't have anything to offer? offer whatever you are doing, eating etc.

यत् करोषि यत् अश्रासि यत् जुहोषि ददाति यत् ।

यत् तपस्यसि कौन्तेय तत् कुरुष्व मदर्पणम् ।

कर्म → कर्ता ईश्वरार्पणभावना

भोक्ता ईश्वरप्रसादभावना ← कर्मफलम्

कर्मयोगः (साधनदृष्ट्या) = निष्कामभक्तिः (भावनादृष्ट्या)

ऐक्यम् । Glory of निष्कामभक्तिः कर्मयोगः ।

Every action कर्म/पूजा gives you two forms of पुण्यम् ।

1) Materialistic पुण्यम् - all material well beings, lots of money, good house, good people, going to heaven, etc.

2) Spiritual पुण्यम् – get spiritually oriented parents where we get opportunity to study scriptures.

निष्कामभक्ति does not require any observance of rules, so निष्कामभक्त will not get प्रत्यवायपापम् which results from the violation of rules. All the पुण्यम् of निष्कामभक्ति are converted into spiritual पुण्यम् ।

Thus, He transcends पुण्य/पापफलम् । एवं शुभाशुभफलैः कर्मबन्धैः मोक्ष्यसे । He is संन्यासयोगयुक्तात्मा both संन्यासी (because he is not anxious about material security कामत्याग) and योगी (because he is associated with action without materialistic desire). So he will be liberated soon विमुक्तः via ज्ञानयोगः and he merges with GOD मामुपैष्यसि । His notional distance with GOD goes away and realizes तत् त्वम् अस्ति । अहं ब्रह्मास्मि । ऐक्यम् ।

GOD is not partial

सर्वभूतेषु अहं समः । दूरस्थानां यथा अग्निः शीतं न अपनयति, समीपं उपसर्तां अपनयति, तथा अहं भक्तान् अनुगृह्णामि, न इतरान् । ये भजन्ति तु मां ईश्वरं भक्त्या मयि ते - स्वभावतः एव, न मम रागनिमित्तं - वर्तन्ते । तेषु च अपि अहं स्वभावतः वर्ते, न इतरेषु । न एतावता तेषु द्वेषः मम । GOD's grace is equal for all, like heat removes the cold from those who go near it and not from ones who are stay away from it. न म द्वेष्यः अस्ति न प्रियः ।

ये मां भक्त्या भजन्ति । Those विवेकी साधनसम्पनाधिकारी मुमुक्षुभक्तः निष्कामभक्तः who seek me as goal, they

मयि ते । always exist in me

तेषु चापि अहम् । also I am in them. GOD and devotee are never separate. So

मोक्षः is पुरुषार्थः attained by your choice. Choice is yours; GOD has given us freewill, use it as you wish and get what you wished.

No need for guilt which is the biggest obstacle to spiritual साधना ।

Everybody can start भक्तिः at any time and at any level

We can correct and grow; guilt free mind is needed आत्मकृपा । Krishna wants to pump confidence in everyone. So if

सुदुराचारः । extremely corrupt person who has done all the पापम्

भजते माम् अनन्यभाक् । comes to me without wavering is a committed person.

He is as good as saint, a turning point has come to his life. So,

साधुः एव स मन्तव्यः because has decided to take Lord's help.

सम्यक् व्यवसितः हि सः । He has reoriented his life like वाल्मिकी ।

Be competent and start भक्तिः at any level depending upon your position

आर्तः अर्थार्थी जिज्ञासु । Lord is available for your support.

Devotee never falls spiritually न मे भक्तः प्रणश्यति ।

सः क्षिप्रं धर्मात्मा भवति । आत्मा - mind. धर्मात्मा – a person who values धर्म more than अर्थकाम money and entertainment. His main pursuit in life is धर्म value and liberation मोक्षः ।

क्षिप्रं । before long he becomes जिज्ञासुभक्तः uses devotion for inner growth. Then he becomes

ज्ञानीभक्तः । ईश्वरज्ञानेच्छावान् भक्तः । Once I have this desire then शास्त्रम् (गुरुः) will come, like bees come when flower blooms. You need to bloom

Then

शाश्वच्छान्तिं निगच्छति । Gets everlasting peace of mind, he does not get disturbed by upheaval of life.

Krishna's promise.

कौन्तेय प्रतिजानीहि न मे भक्तः प्रणश्यति । My devotee will never fall spiritually, material fall my come. Therefore become my devotee.

Even disadvantaged can be devotees

पापयोनयः । people without conducive atmosphere for spiritually advancement, e.g Prahalad, nothing to do with physical aspect of lineage. Vedanta is primarily Pursuit of wisdom which is

connected with mind and intellect only शूक्ष्मशरीरम्, not physical body स्थूलशरीरम् । Physical body does not gain knowledge.

स्त्रियः । स्त्रिस्वभावः - A person (man or woman) who is overwhelmingly emotional. Emotion मनोमयकोशः dominates wisdom विज्ञानमयकोशः (reason).

वैश्याः । वैश्यस्वभावः - A person with राजसिक mind, commercial mind, wants to earn.

शूद्राः । शूद्रस्वभावः – laziness, animal instinct of eat, drink and be married.

These peoples' inner personality is not fit for Vedanta.

मां हि पार्थ व्यपाश्रित्य । Even these people if they Surrender to the Lord

ते अपि यान्ति परां गतिम् । they will be able to change their character, they will transcend attachment, greed, etc; and attain supreme goal.

Advantaged devotees definitely

पुण्याः । naturally धार्मिक people.

गुणब्रह्मणाः । सत्वगुणप्रधान । spiritually oriented by birth, they have no craving for अर्थ काम ।

गुणराजर्षयः । गुणक्षत्रियाः । राजसिक । selfless activity, will spiritually progress.

So:

अनित्यं असुखं लोकं इमं प्राप्य । having coming to this impermanent, painful world

भजस्व माम् । best thing to do is spend time for spirituality, rest will be take care of.

भजस्व माम् । take to spirituality, advantaged or not

Life style of a devotee

१. मद्भक्तः भव । devotion to GOD भगवान् साधनम् for worldly ends.

२. मत्परायणः । Lord is the goal भगवान् साध्यम् ।

३. मन्मना । does not loose sight of the ब्रह्मन् goal – तत्रिमुमुक्षुः भव ।

४. मद्याजी भव । convert life into worship, into purification exercise for spiritual goal.

यत् करोषि अत् अश्रासि

५. मां नमस्कुरु । Be humble. Growth is because of ईश्वरानुग्रहः । don't be arrogant when you grow spiritually, growth is because of the grace of the Lord, so surrender to the Lord..

एवम् आत्मानं युक्त्वा । thus engaging yourself in devotional life, religious life, vedic life

माम् एव एष्यसि । will certainly reach liberation मोक्षः ।

माम् एव एष्यसि । will certainly reach me